

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque Retractu, Pars II. de Emphyteusi, Pars III. de Locatione & Conductione

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XLVIII. Tiburtina affictus calcarearum. De eadem materia, de qua supra disc. 43. An scilicet conductor teneatur solvere integram pensionem, quamvis non perceperit statuto tempore integros ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74102)

His tamen non obstantibus, contrarium censui
 7 de iure verius, quoniam iuxta litteralem disposi-
 tionem *text. in l. 2. ff. eodem tit. de in diem additio-*
ne, communis & recepta distinctio est, de qua ce-
 teris relatis *Hermosilla & Capone ubi supra, Larrea*
decis. 83. num. 4. Castill. lib. 5. controu. 109. nu. 4.
ac etiam Rota decis. 21. apud. Post. de subhasta. quod
 aut tale pactum adijcitur per viam conditionis, &
 tunc procedant iura superius pro ratione dubitan-
 di allegata; Aut per viam modi, & tunc secus, ex
 ea clara differentia ratione, quod quando procedit
 per viam conditionis, contractus adhuc reman-
 et imperfectus, unde propterea venditoris reman-
 et periculum, quod hoc medio tempore contin-
 geret, & consequenter ejusdem esse debet emolu-
 8 mentum fructuum, cum ista sint sequela invicem
 connexa dominij, ut bene istas duas sequelas si-
 mul connexas ponderat *textus in d. l. 2. ff. de in*
diem additione, ubi glos. verbo & periculum plura
 adducit iura concordantia, dictamque rationem
 non translata dominij bene ponderat *textus in l. ff.*
ex duobus c. 5. sed & Marcel. ff. eodem titulo in fine.

Quod in proposito distinguendi conditionales dis-
 positiones a modalibus habemus in iure frequens,
 quoniam ubi dispositio est conditionalis per viam
 conditionis suspensiva, ista impedire dicitur per-
 9 fectionem actus, & acquisitionem dominij, seu
 translationem juris, ideoque ejus purificatio tollit
 potentiam acquirendi, seu jus quaerendum, cum
 talis conditio se opponat principio acquisitionis;
 E converso autem ubi est modalis, continens con-
 ditionem resolutivam magis quam suspensivam,
 tunc supponitur actus perfectus, cum translatione
 dominij, seu alterius juris acquisitione, quod de-
 inde resolvitur, atque resolutio operatur amissio-
 nem juris quasi, ut de hac distinctione *apud Gra-*
rian. discept. 136. apud Duno. et. decis. 822. Rovit.
super pragm. in rubr. de gaudicis, & late habetur
actum in Neapolitana hereditatis pro PP. Congrega-
tionis Lucensis sub tit. de fideicommissis, & in deci-
sionibus in ea causa editis coram Cerro & Carpineo.

Qua juris vera & certa theoria sic stante, obser-
 vabam quaestionem remanere potius facti & appli-
 cationis, circa quam in proposita facti specie dicen-
 dum videbatur, quod versabamur potius in casu
 modi seu conditionis resolutiva, utpote adjecta a
 parte postea, atque post jam coeptum & effectua-
 tum contractum, quam a parte antea juxta com-
 munem distinctionem, cum qua una species con-
 ditionis ab altera discernitur etiam si verba aliud
 importarent, ut apud proximè allegatos,

Omnisque penitus difficultas de plano cessare
 videbatur ex facto, stante dicto pacto expresso
 translationis omnium casuum ad damnum & peri-
 10 culum conductoris, cum ita data ista sequela domi-
 nij dare oporteat alteram connexam fructuum,
 ideoque perneccesse dicendum est pactum adjectum
 esse per viam modi, ac praesupponere perfectionem
 contractus ex deductis *apud Castill. cap. 109. nu. 4.*
 Esset enim alias dare contractum leoninum tam a
 positivo, quam etiam a naturali jure damnatum,
 ut unus contrahentium subiectus remaneat damno
 absque spe lucri, alter vero sit certus de lucro abs-
 11 que periculo damni *ad text. in l. 1. ff. de pactis l. si*
non fuerit §. aristo ff. pro socio cum concordant. apud
Burrat. dec. 336. nu. 4. & 439. num. 1. & passim.

Tunc enim aliqua dubitandi ratio cadere posset,
 quando pactum conceptum esset sub conditione
 casuali, vel tali quod ejus purificatio utrumque co-
 trahentem pariformiter obligaret, secus autem ubi
 Cardin. de Luca de Locat. & Conduct.

facto casu conditioni, sub qua pactum concep-
 tum est, facultativum est locatoris illud exercere,
 itaut eo invito conductor a contractu resilire non
 valeat, cum tunc, etiam in casu, quo de stricta ju-
 12 ris censura id concederetur, permittendum non est
 ratione aequitatis, ac ad evitandam dictam irrationa-
 bilem claudicationem, & leoninam qualitatem,
 ut in proposito juris redimendi vel retrahendi aut
 offerendi, quod etiam accidentale augmentum re-
 sultans ex beneficio temporis seu ex alia causa sol-
 vendum sit, advertitur *disc. precedenti ex Morotio*
de jure offerendi n. 69. cum sequen. Thesaur. dec.
140. de Marin. resol. 91. & alijs ibi deductis.

Vnde propterea advertendam, pactum praedi-
 ctum omnino intelligendum esse directè & pro ar-
 bitrio boni viri, quatenus scilicet melior oblatio
 13 superviniret intra breve tempus & quasi re integra,
 ita & taliter quod adhuc militet eadem incertitudo
 futurae aequitatis & damni, quam conductor ita
 suscipere dicitur, unde melior oblatio non pendeat
 ab eventualitate, & postquam ob fructuum uber-
 tatem, vel pretij alterationem detectum est con-
 tractum esse lucrosum. Idque non solum respectu
 primi anni nedum incepti, sed etiam penè com-
 pleti cum dicta aequa experimento, quo casu vide-
 tur res absoluta, nam etiam quando contractus re-
 solvitur, quia nempe successor particularis non te-
 neatur stare colono cum similibus, adhuc in rusti-
 14 cis id non procedit, quando inceptus est annus &
 res non est integra, quicquid nimis asperè dicatur
in Portuen. affectus coram Bichio decis. 170. & 175.
par. 11. rec.

Sed etiam respectu totius triennij, dum non
 agebatur de locatione unius praedij uniformem
 15 fructum singulis quibusque annis reddentis, sed de
 locatione universitatis honorum diversae naturae &
 qualitatis, & quae non pariformiter singulis annis
 integrum fructum producant, sed hic est varius
 juxta diversam naturam seu praeparationem desuper
 faciendam, tunc enim totum triennium habetur
 pro uno anno, istum regulando, non a cursu so-
 lari, sed ab integra perceptione fructuum, ut cate-
 ris late de more collectis habetur *in Tiburtina af-*
fictus coram Corrado decis. 219. par. 10. rec. numer. 7.
 ubi propterea infertur ad casalia Urbis complexiva
 plurium partium, diversimodè colendarum, ac
 respectivè fructantium singulis annis, quod trien-
 nium, in quo integra recollecta perficitur pro uno
 anno reputatur, ideoque citrà contraventionem ex-
 16 travag. *Ambrosio de reb. Eccles. non alien.* casalia
 Ecclesiarum locantur ad novennium; Quodque id
 ex dicta ratione proveniat, non autem ex consuetu-
 dine, ut aliqui male opinantur, ut latius in eadem
 decisione; Sed haec inspectio assumpta non fuit, cum
 ad desuper respondendum requisitus non essem,
 quoniam conductor huic juri quamvis alias sibi
 competenti cedebat.

TYBURTINA

AFFICTUS

CALCAREARUM

PRO

NICOLAO NALDO

CUM

DUCE AQUÆPARTÆ.

*Discursus in congressu pro directione.*De eadem materia de qua supra *disc. 43. An.*
 scilicet

scilicet conductor teneatur solvere integram pensionem, quamvis non perceperit statuto tempore integros fructus in contractum deductos, quos amplius percipere non possit.

S U M M A R I U M.

1. *Alia series.*
2. *De invalido pacto ne conductor solvat pensionem; & non possit percipere fructum statuto tempore non perceptum.*
3. *Declaratur quando id non procedat, & pactum subsistat.*
4. *Quando pena conventionalis subsistat.*
5. *Declarantur decisiones firmantes conclusionem, de qua num. 2.*
6. *Quod conductor finito contractu non possit facere ea, quae praesudicent locatori in fructibus futuris.*
7. *De laudabili stylo Curialium Tribus consulendi sincere pro veritate.*

D I S C. XLVIII.

CONDVXIT Nicolaus ad quinquennium fornaces ad usum calcis vulgo *calciarias*, quas possidet Dux Aquasparta in quibusdam ejus castris, sub pacto inter alia, quod teneretur accipere à dicto Duce locatore quolibet anno salmas 20. m. lignorum ad rationem scut. 100. pro quibuslibet mille, seu quolibet milliaris, & salmas 12. m. lignorum inferiorum vulgo *fascinacina*, ad rationem scut. 12. cum dimidio pro quolibet milliaris, sub obligatione solvendi pretium singulis annis, quamvis integram lignorum quantitatem praedictam non perceperit, cum facultate eam percipiendi in anno sequenti tantum cujuslibet respectu & non ultra, ita ut in fine quinquennij locator iterum recipere teneatur illa quantitatem, quae in consumpta remaneret non sufficiens ad usum ejus fornacis, seu ut vulgo dicitur, *una corru*. Cum autem in integro quinquennio, ex 100. m. salmis lignorum, conductor solum recepisset 80. m. ex quibus remanebat in consumpta salma 20. m. circiter. Hinc orta est inter partes controversia, num conductor teneretur solvere integram valorem, tam de perceptis & non consumptis, quam de non perceptis usque ad conventam quantitatem; Atque ex parte conductoris in hoc congressu advocatorum expedito consilio in congressu pro deductione, & an expediret de super litem assumere, vel potius eo meliori modo quo posset, se concordare.

Ceteri congregati, docti quidem Iurisperiti credebant conductorem bonum jus solum, freti auctoritate punctualis decisionis Rotalis in *Romana lignorum 9. Junij 1663. coram Iusto*, ubi punctualiter deciditur non subsistere pactum, quod conductor solvendo integram pensionem non possit finito tempore locationis amplius levare ligna incisa & in tempore non levata, quoniam esset species penae conventionalis, quae hodie de canonica aequitate non exigitur ultra id quod interest ex firmatis in eadem decisione; Atque in hujus fundamenti comprobationem insinuabam ego alteram punctualis decisionem in *Romana locationis 6. Novembris 1664. coram Verospio*, ubi recedendo à praecedente firmatis 12. Junii. 1662. coram eodem, deciditur teneri non debere conductorem ad solutionem pretij vena ferri statuto tempore non levata, juris principio adversante, quod ita venditor rem & pretium haberet, & e contra emptor utroque destitutus remaneret.

Contraria fuit mea sententia, unde propterea consului principali in eodem congressu praesenti, quod utpote malam seu satis periculosa causa fore, curaret, eo meliori quo posset modo se concordare, cum aliud praetendere non posset, nisi deductionem illius impensa, quam importaret incisio & respectu vectura, sic consumptis omnibus lignis ad formam contractus pro usu calciarii in annis sequentibus, alia ligna ex integro incidere, & asportare oporteret.

Movebar ad ita sentendum, nedum ex eisdem rationibus & fundamentis, quae impugnando dictam resolutionem in *Rom. locationis 6. Junij 1664. Verospio*, habentur in ea causa sub *in. de Regalibus disc. 177.* ubi de duplici limitatione dictae conclusionis super pena conventionali non exigenda ultra id quod interest. Primo scilicet, ubi accedit juramentum; Et secundo ubi pena non est adjecta debitori statuto tempore non solvendi, quo casu subest ratio, quod sub nomine seu pallio penae fieri potest fraus iuris ex his quae habentur *dec. 75. & 170. par. 11. recent.* cum aliis ibidem deductis, sed etiam quia in hac facti specie verfabamur in terminis clarioribus, quam in dicta *Romana locationis*, ac etiam in dicta *alia Romana lignorum*; In dicta enim *Romana locationis*, quamvis non resultaret locupletatio locatoris, cujus nihil intererat ob indigentiam fodinae, majorem vel minorem marciae quantitatem singulis annis levatam esse, adinstar aquae extrahendae à fonte vel puteo ex deductis dicto *disc. 117.* Attamen aderam damnum conductoris, cujus intererat posse post statutum tempus venam levare, dum integrum pretium ita obtinere poterat. Idemque ac major est casus in dicta *Romana lignorum coram Iusto*, quoties ligna commode levari & vendi possent, itaut non intraret consideratio, de qua supra *disc. 43.* quod scilicet locatoris interesset ligna nullatenus levari, sed ibi marcescere ac inutilia remanere, ob majus damnum, quod ita alias resultaret in renascentibus virtutibus silvae caesa, quae ita denuo caedua effici deberet; Siquidem in hac facti specie ob magnam copiam silvarum & forestarum, excepta dicta impensa incisionis & vecturae, nihil locatoris interest integram lignorum quantitatem consumptam vel non consumptam esse, cum nihil ei crescat ex lignis non consumptis vel non levatis remanentibus; Et sic dici non potest, quod locupletetur de alieno, minusque interit conductoris, an habeat facultatem levandi ligna non levata & non consumpta, cum ob qualitatem situs non expediret illa alio transportare, ideoque ad alium non deservire usum, nisi illum calcis coquenda, seu calciarium ut supra, quo impedito, magis expedit ea relinquere, ut marcescant & sic sit casus esse praesatis alijs diversus, ac propterea magis de plano intrant considerationes, de quibus *d. disc. 117. de Regalibus*, quod scilicet totus fructus seu emolumentum domini silvarum consistat in annua seu temporanea conventa quantitate, sive consumatur sive non, & successivè non intrat dicta conclusio penae conventionalis in exigendo, minusque altera habendi rem & pretium, ac se locupletandi cum aliena jactura, cum utriusque applicatio ita cessaret.

Movabant aliqui ex congregatis, quod in omnem eventum potuisset iste conductor etiam post finitum contractum novas facere fornaces seu calciarias, cum id neque de jure, neque per conventionem prohibitum videretur, sed erat motivum, quod ad praxim deduci non poterat. Tum, quia ad hunc effectum non sufficit habere ligna, sed necessarii

necessarii sunt lapides, qui haberi non poterant, ut pote existentes in montibus & locis ejusdem loca-

- 11. Appaltus salinarum continet contr. actum locati- onis & conductionis.
12. Creditor negligens exigere a principali debitore non molestus fidejussorem, vel tertium possessorem.
13. Pensionarius negligens exigere a predecessore non exigit pensionem a successoribus.

DISC. XLIX.

De tempore quo Gavortus habebat appaltum Salaz a Urbis, Falconerius sub con- venta pensione sibi locavit horreum, seu magazenum salariae usui congruum pro falis repositoryone seu conservacione;

ROMANA AFFICTUS MAGAZENI PRO PAULO FRANCISCO FALCONERIO

APPALTATORE SALARIAE URBIS. Casus disputatus in Camera & pendet. An dominus horrei, seu repository falis, qui illum locaverat praedecessori salariae appaltatori, aliquam actionem habeat contra successorem in appaltu pro pensione ejusdem repository, ex eo quod habeat in manibus salem a priori Appaltatore restitutum, ibi conservatum.

- 1. Alis controversis. Resolutions causa, & de fundamentis.
2. Contra tertium re non exerceat, & quam ille dolo non desit possidere nulla competere actio.
3. In particularibus, quando premium succedat loco rei, & deur. actio contra tertium.
4. In universilibus marces subrogue cadunt sub ex- dem hypotheca.
5. Sal, & saline sunt de regalibus in solo dominio Principis.
6. Quid veniat sub appaltu, & in quo substantia appaltus consistat.
7. Quid de sale exerceat, & in vendito sinta appaltu, & num. 10.
8. Locans horreum pro conservacione falis, cuius si- dem sequi dicatur.
9. De eadem re, de qua num. 8.

Scribens ego pro locatore solum in disputacione habita super puncto, an a dicta ultima resolutio- ne sententiarum infirmativa, recedendum esset. Dicebam dictas propositiones esse veras generaliter ac in materiis indifferentibus, in quibus eas E. 4 gomet prius quam haec disputarentur, acriter licet cum modico profectu deduxeram in eodem Tribunali in Romana seu Volaterrana spoly, de qua habetur actum sub tit. de donat. etiam in terminis fortioribus tertii, qui rem habuerat ex titulo lucrativo donationis, quoties ipsa res non ex- taratque non constat quod dolo desierit possidere, sive quod pretium extet in specie vel in aequipollen- ti, qua sit effectus locupletior, unde propterea contendat de solo lucro & locupletatione adver- sus contententem de damno, quo solum casu intrat subsidiaria subrogatio pretii loco rei, qua in particularibus alias regulariter prohibita est, ex deductis in materia per Durand. decis. 62. Baran. de- cis. 874. Galeor. lib. 2. contror. 64. Raz. dec. 51. numer. 4. par. 10. rec. cum aliis in Romana hereditatis seu